

Depozitie: Marian Stas

DESCENTRALIZARE CURRICULARĂ: UN MODEL

motto: "Comunismul este societatea care garantează *prostia ca încremenire în proiect*"
Gabriel Liiceanu, *Despre limită*

I. Argumentul modelului: transformarea de sistem

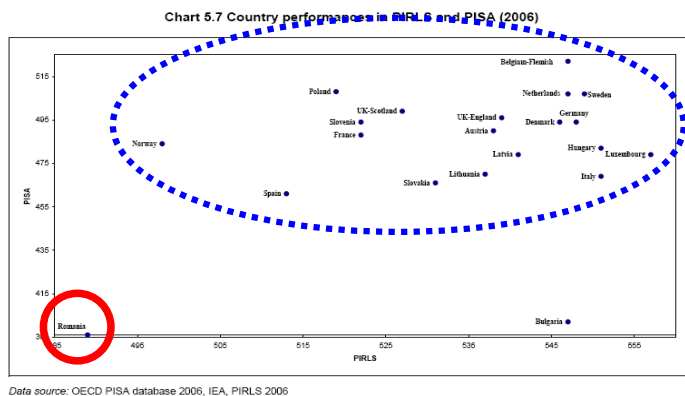
În opinia mea, **unicul criteriu de validare a oricărui text de lege în domeniul educației, în acest moment, este transformarea profundă, de sistem**, dintr-un motiv fundamental: acum, România este în filmul său viitor, iar sistemul public al educației este încremenit în filmul său anterior. Orice alt text cu putere legislativă nu va face decât să adâncească discrepanța dintre timpul României Europene și timpul sistemului său educațional, denotând lipsă de viziune alimentată de incompetență și/sau lipsă de bună-credință și generând consecințe deosebit de toxice, pe termen lung, pentru societatea românească. De aceea, cred cu tărie că momentul actual (ciclul politic 2008-2012) este imperios necesar să aibă **caracter istoric**, deoarece ne oferă **oportunitatea imensă a legiferării celei de-a treia mari transformări a sistemului educațional în 130 de ani de istorie modernă a României**, după 1890-1900 (Spiru Haret) și, respectiv, 1948-1950 (reforma comunistă).

Ca poziționare de principiu, eu **optez fără echivoc pentru un sistem educațional autentic și echilibrat, descentralizat din punct de vedere curricular, managerial, financiar și de resurse umane la nivel de unitate școlară și comunitate locală**, și pentru un **proces educațional centrat pe valori, în care întreg universul gravitează în jurul singurelor două categorii de actori de importanță absolută în orice școală: elevii și profesorii**.

Constat că în actuala dezbatere publică pe tema Educației lipsește un **model curricular menit să-l înlocuiască pe cel actual** care este, în mod evident, depășit – iar faptul că atât în gimnaziu, cât și în liceu elevii sunt obligați să parcurgă **mult prea multe discipline în fiecare semestru** (12, 13, 14, 15...) este, poate, aspectul cel mai acut, căruia eu nu i-am văzut formulată o soluție, deocamdată. Cu alte cuvinte, întrebarea căreia îi dau un posibil răspuns acum este următoarea: cum pot studia elevii altfel la școală? Iată cum!

II. Unde suntem acum, cu Educația: un grafic edificator, fără comentarii

Acum suntem **aici**¹ (România – în colțul din stânga jos) – adică, **în alt film decât restul țărilor europene**:

III. Modelul propus

Premisele de proiectare:

- M.E.C.I. **coordonează** învățământul preuniversitar, **în parteneriat cu unitățile de învățământ**, asigurând un raport echitabil și armonios între nevoile curriculare de la nivel național și cele de la nivel local
- **Unitățile de învățământ liceal organizează examenul de admitere a absolvenților învățământului gimnazial**, potrivit standardelor și criteriilor proprii, stabilite de consiliile de administrație și consiliile profesionale, în parteneriat cu comunitățile locale

În aceste condiții, un articol de lege a Educației referitor la **planurile-cadru de învățământ** poate suna astfel:

¹ Commission of the European Communities: Progress towards the Lisbon Objectives in education and training – indicators and benchmarks, 2008, http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/progress08/report_en.pdf

Art. X – Planurile-cadru de învățământ

(1) Planurile-cadru de învățământ cuprind disciplinele de învățământ/modulele de pregătire corespunzătoare fiecărui nivel și formă de învățământ, precum și numărul de ore alocate acestora.

(2) Numărul de ore alocat disciplinelor din planurile-cadru este cuprins între maxim 20 de ore pe săptămână la învățământul primar și **maxim 30 de ore pe săptămână pentru învățământul gimnazial, respectiv liceal.**

(3) Planurile-cadru trebuie să respecte următoarele principii de proiectare:

- **educarea la elevi a deprinderii de a decide și a-și asuma costurile și consecințele deciziilor luate în privința alegerii disciplinelor de studiu evaluate, prin stabilirea unui raport echitabil între numărul disciplinelor obligatorii și numărul disciplinelor la alegerea elevilor, din ofertele școlilor, cu scăderea progresivă a proporției disciplinelor obligatorii către anii terminali ai învățământului liceal**
- **parcurea unui număr redus de discipline evaluate în fiecare semestru școlar – de exemplu, între 6-8, în funcție de nivelurile învățământului școlar**
- **alocarea unui număr de ore pe săptămână aproximativ egal pentru fiecare disciplină evaluată – de exemplu, între 3-5 ore săptămânal**
- **stabilirea unui efectiv minim de 12 elevi pentru desfășurarea pe grupe a unora dintre disciplinele la alegerea elevilor**
- **parcurea, la alegere, a unui număr de discipline neevaluate, din ofertele școlilor – de exemplu, 2-4 discipline semestrial, în afara programului obligatoriu**

Prin discipline "evaluate" înțeleg disciplinele ale căror evaluări intră în calculul mediilor semestriale.

Exemplul 1. Învățământ liceal: orar săptămânal cu **8 discipline evaluate semestrial** (disciplinele **D1-D6 – 4 ore/săptămână**; disciplinele **D7-D8 – 3 ore/săptămână**; **TOTAL ore / săptămână: 30**)

	luni	marți	miercuri	Joi	vineri
ora 1	D1	D7	D5	D3	D1
ora a 2-a	D2	D8	D6	D4	D2
ora a 3-a	D3	D1	D7	D5	D3
ora a 4-a	D4	D2	D8	D6	D4
ora a 5-a	D5	D3	D1	D7	D5
ora a 6-a	D6	D4	D2	D8	D6

Iată un exemplu de proporții echitabile, în opinia mea, între **disciplinele obligatorii** (curriculum național) și, respectiv, cele **la decizia elevilor, din oferta școlii**:

- **clasa a IX-a: 5 + 3**
- **clasa a X-a: 4 + 4**
- **clasa a XI-a: 4 + 4**
- **clasa a XII-a: 3 + 5**

Exemplul 2. Învățământ gimnazial: orar săptămânal cu **7 discipline evaluate semestrial** (disciplinele **D1-D4 – 4 ore/săptămână**; disciplinele **D5-D7 – 3 ore/săptămână**; **TOTAL ore / săptămână: 25**)

	luni	marți	miercuri	joi	vineri
ora 1	D1	D6	D4	D2	D7
ora a 2-a	D2	D7	D5	D3	D1
ora a 3-a	D3	D1	D6	D4	D2
ora a 4-a	D4	D2	D7	D5	D3
ora a 5-a	D5	D3	D1	D6	D4

Și iată un exemplu de proporții echitabile, în opinia mea, între **disciplinele obligatorii** (curriculum național) și, respectiv, cele **la decizia elevilor, din oferta școlii**:

- **clasa a V-a: 5 + 2**
- **clasa a VI-a: 5 + 2**
- **clasa a VII-a: 4 + 3**

- clasa a VIII-a: 4 + 3

Exemplu de set de 4 "discipline obligatorii", valabil și pentru gimnaziu și pentru liceu: limbă și comunicare; istoria-geografia României; matematici aplicate; educație fizică.

III. Analiza modelului: puncte tari

În opinia mea, principalele **puncte tari** ale modelului propus sunt următoarele:

- **elevii, în mod autentic, devin protagoniștii principali** ai demersului educațional
- **pune în fapt, în mod autentic, principiul descentralizării curriculare la nivelul unității de învățământ**
- **elevii parcurg mult mai puține discipline evaluate în fiecare semestru** – este una din cele mai acute dureri ale actualului model curricular preuniversitar
- **disciplinele evaluate au un număr comparabil – și suficient – de ore pe săptămână**; mesajul transmis: *"toate disciplinele, o dată alese, devin la fel de importante!"*
- **elevii pot opta și pentru discipline "neevaluate"** (în sensul că notele la aceste discipline nu intră în calculul mediilor semestriale); mesajul transmis: *"dacă vrei, poți alege și alte discipline, care să-ți lărgescă orizontul cunoașterii universale; ele nu intră la medii, dar suntem bucuroși să-ți oferim oportunități de dezvoltare, dacă ești interesat!"*
- **în fiecare semestru, elevii parcurg o combinație echitabilă** de discipline obligatorii și discipline la alegerea lor, din oferta școlii; mesajul transmis: *"învățăm împreună lecția că întotdeauna în viață te vei întâlni cu o combinație de obligații/servituți, pe de o parte, și de opțiuni personale, asupra cărora vei avea control; niciodată nu vei putea face doar ce vrei tu, și nici societatea nu vrea să faci numai ce-ți dictează ea!..."*
- **elevii învață să opteze și să-și asume consecințele deciziilor** care îi privesc direct; mesajul transmis: *"te ajutăm să înveți să hotărăști cu adevărat, în privința propriei tale dezvoltări personale!"*
- **încetează existența "claselor-plutoane"**, cu dinamică internă blocată pe cicluri de învățământ (aproximativ aceiași 25-30 colegi de clasă, dintr-a V-a A, B, C... până într-a VIII-a A, B, C... și, respectiv, dintr-a IX-a A, B, C... până într-a XII-a A, B, C...); acestea se înlocuiesc cu grupele / clasele constituite pe discipline, cu dinamică semestrială (aceiași 25-30 colegi la disciplinele obligatorii; alți minimum 11 colegi diferiți, la disciplinele la alegerea elevilor, din oferta școlii) – ceea ce reprezintă un model mult mai adecvat realității societății actuale, cu contexte mult mai deschise și mai rapid schimbătoare în privința echipelor de lucru
- în fine, **dispar profilurile "umanist" și "real"** – ele sunt întreținute în mod artificial și constrâng, în loc să ajute la o dezvoltare reală a adolescenților, potrivit aspirațiilor proprii, descoperite în ritmul specific al fiecăruia în parte

București, octombrie 2009

MARIAN STAȘ

PREȘEDINTE, FUNDAȚIA CODECS PENTRU LEADERSHIP